

Pytania i odpowiedzi: Strategia „od pola do stołu” – budowa zdrowego i w pełni zrównoważonego systemu żywnościowego

Bruksela, 20 maja 2020 r.

1. Dlaczego Komisja właśnie teraz przedstawia strategię „od pola do stołu”?

Kryzys związany z koronawirusem uwydatnił znaczenie solidnego i odpornego systemu żywnościowego, który funkcjonuje w każdych okolicznościach i jest w stanie zapewnić obywatelom dostęp do wystarczającej podaży żywności po przystępnych cenach. Pandemia uświadomiła nam również bardzo wyraźnie wzajemne powiązania między naszymi zdrowiem, ekosystemami, łańcuchami dostaw, wzorcami konsumpcji i ograniczeniami planety. Jest oczywiste, że musimy zrobić dużo więcej, aby żyć w zdrowiu na zdrowej planecie. Obecna pandemia to tylko jeden z przykładów. Coraz częstsze występowanie suszy, powodzi, pożarów lasów i nowych szkodników nieustannie przypomina o tym, że nasz system żywnościowy jest zagrożony i musi stać się bardziej zrównoważony i odporny.

2. W jaki sposób zostaną osiągnięte cele wyznaczone w ramach strategii „od pola do stołu”?

W strategii wyznaczono ambitne cele:

- zmniejszenie stosowania i ryzyka dotyczącego pestycydów chemicznych o 50 proc. oraz stosowania niebezpiecznych pestycydów o 50 proc. do 2030 r.
- zmniejszenie strat składników pokarmowych o co najmniej 50 proc., przy jednoczesnym zapewnieniu, że nie doszło do pogorszenia żyzności gleby. Ograniczy to stosowanie nawozów o co najmniej 20 proc. do 2030 r.
- zmniejszenie sprzedaży środków przeciwdrobnoustrojowych przeznaczonych dla zwierząt utrzymywanych w warunkach fermowych o 50 proc. do 2030 r.
- przeznaczenie do 2030 r. co najmniej 25 proc. gruntów rolnych na rolnictwo ekologiczne.

Ponadto strategia ta obejmuje również cel, jakim jest dostęp do szybkiego internetu szerokopasmowego na wszystkich obszarach wiejskich do 2025 r., aby umożliwić innowacje cyfrowe.

W oparciu o doświadczenia z wdrożenia dyrektywy w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów jasne jest, że można zrobić więcej, aby zmniejszyć ogólne stosowanie i ryzyko dotyczące **pestycydów** poprzez promowanie praktyk integrowanej ochrony roślin, w której stosowane są zrównoważone, biologiczne, fizyczne i inne niechemiczne metody ochrony upraw oraz pestycydy niskiego ryzyka. Aby utworzyć drogę dla rozwiązań alternatywnych i utrzymać dochody rolników, Komisja podejmie szereg kroków, w tym **dokona przeglądu dyrektywy w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów, wzmocni przepisy dotyczące integrowanej ochrony roślin** oraz przyczyni się do szerszego stosowania bezpiecznych alternatywnych sposobów ochrony plonów przed agrofagami i chorobami. Komisja ułatwi również wprowadzanie do obrotu pestycydów zawierających biologiczne substancje czynne oraz wzmocni ocenę zagrożeń dla środowiska związanych ze stosowaniem pestycydów.

Istniejące wskaźniki dostarczają informacji na temat sprzedaży pestycydów, ale również klasyfikują je pod kątem ryzyka, co pozwala na dokonywanie postępów w osiąganiu celów, które będą mierzone w skali roku. Aby doprecyzować to podejście, Komisja opracuje dalsze wskaźniki i zaproponuje zmiany do rozporządzenia z 2009 r. w sprawie statystyk dotyczących pestycydów.

Państwa członkowskie będą musiały wprowadzić ambitne i daleko idące środki w celu pełnego wdrożenia istniejących przepisów dotyczących **zanieczyszczenia biogenego** (N, P), aby uniknąć utraty składników odżywczych, które zanieczyszczają powietrze i wodę i stają się szkodliwe dla zdrowia ludzkiego i środowiska. Komisja opracuje wraz z państwami członkowskimi **plan działania w zakresie zintegrowanego zarządzania składnikami odżywczymi**, aby zmniejszyć poziom zanieczyszczeń pochodzących z nadmiernego użycia nawozów i zapobiegać tym zanieczyszczeniom oraz aby rozszerzyć recykling składników odżywczych z różnego rodzaju odpadów organicznych w nawozy. Jest to zgodne z ambitnym celem osiągnięcia zerowego poziomu zanieczyszczeń wyznaczonym w ramach Europejskiego Zielonego Ładu.

Aby dalej ograniczyć **stosowanie środków przeciwdrobnoustrojowych** u zwierząt oraz zachęcać do ich **rozwważnego i odpowiedzialnego stosowania**, nowe przepisy dotyczące weterynaryjnych

produktów leczniczych i paszy leczniczej, które będą miały zastosowanie od 2022 r., zapewnią szeroki zakres konkretnych środków. Przyczynią się one do ograniczenia stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych u zwierząt gospodarskich, a sprzedaż tych środków będzie monitorowana w skali roku.

Aby osiągnąć cel dotyczący **rolnictwa ekologicznego** w UE, należy zapewnić zrównoważony rozwój gospodarczy tego sektora i promować popyt. Oprócz środków wspólnej polityki rolnej (WPR), takich jak ekoprogramy, inwestycje i usługi doradcze, oraz środków wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb), Komisja przedstawi plan działań na rzecz rolnictwa ekologicznego. Pomoże on państwu członkowskiemu stymulować zarówno podaż, jak i popyt na produkty ekologiczne. Zapewni zaufanie konsumentów poprzez kampanie promocyjne i zielone zamówienia publiczne.

3. W jaki sposób strategia ta będzie wspierać rolników, rybaków i producentów akwakultury?

Rolnicy, rybacy i producenci akwakultury odgrywają kluczową rolę we wdrażaniu Zielonego Ładu. Strategia ta ma na celu nagrodzenie tych rolników, rybaków i innych podmiotów w łańcuchu żywnościowym, które przeszły już transformację w kierunku zrównoważonych praktyk, umożliwienie takiej transformacji innym oraz stworzenie dla nich dodatkowych możliwości biznesowych. Oczekiwania obywateli zmieniają się i napędzają znaczącą zmianę na rynku żywności. Europejska żywność już jest światowym standardem, jest bezpieczna, pełnowartościowa, ma wysoką jakość i jest jej wystarczająco dużo. Transformacja ta pozwoli im na uczynienie ze zrównoważoności swojego znaku towarowego i na zagwarantowanie przyszłości łańcucha żywnościowego UE. Transformacja w kierunku zrównoważonego rozwoju daje wszystkim uczestnikom łańcucha żywnościowego okazję, aby być pionierem na rynku. Przykładem nowego **ekologicznego modelu biznesowego** jest prowadzenie przez rolników i leśników sekwestracji dwutlenku węgla. Praktyki rolnicze, które usuwają CO₂ z atmosfery, przyczyniają się do osiągnięcia celu neutralności klimatycznej i powinny być nagradzane poprzez wspólną politykę rolną (WPR) albo inne inicjatywy publiczne lub prywatne (rynek uprawnień do emisji dwutlenku węgla).

WPR nadal będzie kluczowym narzędziem transformacji w kierunku zrównoważonego systemu żywnościowego. W [reformie WPR z 2018 r.](#) skupiono się już na zrównoważonym charakterze rolnictwa i ściśle powiązано wsparcie w ramach WPR z przepisami w zakresie środowiska, klimatu i bezpieczeństwa żywności.

Zawiera ona kluczowe narzędzia służące osiągnięciu celów Zielonego Ładu. Nowe „**ekoprogramy**” zaoferują duży strumień finansowania w celu pobudzenia zrównoważonych praktyk, takich jak rolnictwo precyzyjne, agroekologia (w tym rolnictwo ekologiczne), uprawa sprzyjająca pochłanianiu dwutlenku węgla przez glebę i system rolno-leśny. Państwa członkowskie i Komisja będą musiały zapewnić ekoprogramom odpowiednie zasoby i wdrożenie w ramach planów strategicznych. Komisja będzie wspierać wprowadzenie minimalnego wyodrębnionego budżetu przeznaczanego na ekoprogramy. Będzie również współpracować ze współprawodawcami, aby zapewnić pełne uwzględnienie założeń Zielonego Ładu w nowym prawodawstwie dotyczącym WPR.

Przed formalnym przedłożeniem projektów planów strategicznych Komisja przedstawi każdemu państwu członkowskiemu zalecenia dotyczące dziewięciu celów szczegółowych WPR. Komisja zwróci szczególną uwagę na realizację celów Zielonego Ładu oraz celów wynikających z tej strategii i unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030. Zwróci się również do państw członkowskich o ustalenie wyraźnych krajowych wartości w odniesieniu do celów w ramach tych strategii, z uwzględnieniem ich szczególnej sytuacji oraz wspomnianych wyżej zaleceń.

Oprócz znacznego wsparcia zrównoważonej produkcji żywności pochodzenia morskiego w ramach kolejnego Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego Komisja zamierza przyjąć wytyczne UE w sprawie planów rozwoju zrównoważonej akwakultury państw członkowskich i promować odpowiednie rodzaje wydatków w ramach tego funduszu.

4. W jaki sposób zapewnione zostanie wsparcie finansowe dla sektorów, które będą musiały się dostosować?

Wspólna polityka rolna (WPR) i wspólna polityka rybołówstwa (WPRyb) będą nadal najważniejszymi narzędziami wspierania transformacji w kierunku zrównoważonych systemów żywnościowych, przy jednoczesnym zapewnieniu rolnikom, rybakom i ich rodzinom godnych warunków życia.

Badania naukowe i innowacje są kluczowymi czynnikami przyspieszającymi transformację w kierunku zrównoważonych, zdrowych i sprzyjających włączeniu społecznemu systemów żywnościowych. Komisja proponuje przeznaczyć w ramach programu „**Horyzont Europa**” 10 mld euro na badania naukowe i innowacje dotyczące żywności, biogospodarki, zasobów naturalnych, rolnictwa, rybołówstwa, akwakultury i środowiska, a także na wykorzystanie technologii cyfrowych i rozwiązań opartych na środowisku naturalnym w sektorze rolno-spożywczym.

Fundusz *InvestEU* będzie wspierał inwestycje w sektorze rolno-spożywczym poprzez ograniczanie

ryzyka inwestycji dokonywanych przez przedsiębiorstwa europejskie oraz ułatwienie dostępu do finansowania małym i średnim przedsiębiorstwom (MŚP) oraz spółkom o średniej kapitalizacji.

W 2020 r. ramy UE mające na celu ułatwienie zrównoważonych inwestycji (unijna systematyka), a także uaktualniona strategia na rzecz zrównoważonego finansowania zmobilizują sektor finansowy do odegrania ważnej roli w transformacji oraz bardziej zrównoważonych inwestycji, w tym w sektorze rolnictwa i produkcji żywności. WPR musi również w coraz większym stopniu ułatwiać wsparcie inwestycyjne, aby zwiększyć odporność i przyspieszyć transformację ekologiczną i cyfrową w gospodarstwach rolnych.

5. W jaki sposób strategia ta zapewni bezpieczeństwo żywnościowe?

System zrównoważonej żywności musi zapewniać ludziom wystarczającą i zróżnicowaną ofertę bezpiecznej, pełnowartościowej i przystępnej cenowo zrównoważonej żywności przez cały czas, zwłaszcza w okresie kryzysu. Zmiana klimatu i utrata różnorodności biologicznej stanowią bezpośrednie i trwałe zagrożenie dla bezpieczeństwa żywnościowego i środków utrzymania. Komisja będzie nadal ściśle monitorować bezpieczeństwo żywnościowe, a także konkurencyjność rolników i podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze. Zwiększenie zrównoważoności producentów żywności w ostatecznym rozrachunku zwiększy ich odporność.

Komisja zwiększy koordynację **wspólnej europejskiej reakcji na sytuacje kryzysowe mające wpływ na systemy żywnościowe**, aby zapewnić bezpieczeństwo żywnościowe i dostęp do żywności, wzmocnić zdrowie publiczne i złagodzić ich skutki społeczno-gospodarcze w UE. Opierając się na wyciągniętych wnioskach, Komisja oceni odporność systemu żywnościowego i opracuje **plan awaryjny zapewnienia zaopatrzenia w żywność i bezpieczeństwa żywnościowego uruchamiany w czasach kryzysu**. Rezerwa na wypadek kryzysów w sektorze rolnym zostanie zmieniona tak, by w pełni wykorzystać potencjał tej rezerwy w przypadku kryzysu na rynkach rolnych. Oprócz oceny ryzyka i środków zarządzania, które zostaną uruchomione w czasie kryzysu, w planie zostanie ustanowiony mechanizm reagowania na kryzysy żywnościowe, koordynowany przez Komisję i angażujący państwa członkowskie. Będzie on obejmował różne sektory (kwestie dotyczące rolnictwa, rybołówstwa, bezpieczeństwa żywności, siły roboczej, zdrowia i transportu) w zależności od charakteru kryzysu.

6. W jaki sposób rozwiązać problem śladu środowiskowego produkcji zwierzęcej i poprawić dobrostan zwierząt?

Hodowla zwierząt stanowi integralną część europejskiego rolnictwa i unijnych systemów żywnościowych. Aby zmniejszyć wpływ produkcji zwierzęcej na środowisko i klimat, zasadnicze znaczenie będzie miał rozwój zrównoważonej produkcji zwierzęcej w UE.

Wspólna polityka rolna (WPR) będzie towarzyszyć tej transformacji poprzez wspieranie innowacyjnych rozwiązań i zrównoważonych praktyk produkcyjnych. Zrównoważony popyt będzie również wspierany przez opracowanie unijnego zrównoważonego etykietowania żywności oraz rozważenie możliwości etykietowania informującego o dobrostanie zwierząt, aby powiązać wysiłki podejmowane w celu osiągnięcia zrównoważonego charakteru gospodarstw rolnych z popytem konsumentów. Komisja ułatwi wprowadzanie na rynek zrównoważonych i innowacyjnych dodatków paszowych, które przyczyniają się do zmniejszenia związanej z nimi emisji gazów cieplarnianych oraz ograniczenia zanieczyszczenia wody i powietrza.

Aby zachęcić konsumentów do wybierania żywności produkowanej w bardziej zrównoważony sposób, Komisja dokona przeglądu unijnego programu promocji dotyczącego produktów rolnych w celu zwiększenia jego wkładu w zrównoważoną produkcję i konsumpcję oraz zgodnie ze zmieniającymi się dietami. W odniesieniu do mięsa przegląd ten powinien koncentrować się na tym, w jaki sposób UE może wykorzystać swój program promocji w celu wspierania najbardziej zrównoważonych i niskoemisyjnych metod produkcji zwierzęcej.

Ponadto program „Horyzont Europa” będzie promował badania mające na celu zwiększenie dostępności i źródeł alternatywnych białek, takich jak białka roślinne, mikrobiologiczne, pochodzenia morskiego i oparte na owadach, a także substytuty mięsa.

Zwiększenie dobrostanu zwierząt poprawia zdrowie zwierząt i jakość żywności, zmniejsza zapotrzebowanie na leki i może pomóc w zachowaniu różnorodności biologicznej. Komisja dokonuje oceny obowiązujących przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt, w tym przepisów dotyczących transportu i uboju zwierząt, oraz dokona przeglądu prawodawstwa unijnego. Komisja rozważy również możliwości etykietowania informującego o dobrostanie zwierząt, umożliwiając konsumentom wybór i oferując rolnikom zachęty do poprawy dobrostanu zwierząt.

7. W jaki sposób strategia „od pola do stołu” przyczyni się do zmniejszenia presji na stada ryb w morzach wokół Europy?

Komisja zwiększy wysiłki na rzecz dostosowania stad ryb do zrównoważonego poziomu za pośrednictwem wspólnej polityki rybołówstwa (WPRy) tam, gdzie nadal istnieją luki we wdrażaniu (np.

poprzez ograniczenie odrzutów przyczyniających się do marnotrawienia), wzmocnienia zarządzania rybołówstwem w regionie Morza Śródziemnego we współpracy ze wszystkimi państwami nadbrzeżnymi oraz ponownie oceni do 2022 r., w jaki sposób wspólna polityka rybołówstwa odnosi się do zagrożeń powodowanych zmianą klimatu. Komisja przyjmie również inicjatywy w celu zapewnienia zrównoważonego charakteru żywności pochodzenia morskiego oraz dostępu konsumentów do źródła białka powodującego mniejszy ślad węglowy. Zmieniona strategia dotycząca akwakultury w UE będzie miała na celu zachęcanie do produkcji i konsumpcji bardziej zróżnicowanych unijnych produktów pochodzenia morskiego oraz wspieranie jeszcze wyższych standardów ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt. Zmniejszy to zależność od importowanych produktów żywnościowych pochodzenia morskiego i presję wywieraną na stada ryb. UE uwolni również pełny potencjał zrównoważonej żywności opartej na algach i alternatywnych źródłach paszy, na które popyt rośnie.

8. W jaki sposób strategia będzie zachęcać przetwórców żywności i sprzedawców detalicznych do produkowania bardziej zróżnicowanej i zrównoważonej żywności?

Przetwórcy żywności i sprzedawcy detaliczni kształtują wybory żywieniowe. Ich skala i koncentracja nadają im znaczną siłę, aby skierować produkcję i konsumpcję żywności na ścieżkę zrównoważoności. Poprzez inicjatywy zarówno regulacyjne, jak i nieregulacyjne strategia będzie dążyć do ukierunkowania przemysłu spożywczego na praktyki ułatwiające konsumentom dokonywanie zdrowych i zrównoważonych wyborów żywieniowych. Dobrowolne zobowiązania będą wspierane za pomocą **unijnego kodeksu postępowania dotyczącego odpowiedzialnych praktyk w zakresie biznesu i marketingu**.

9. Co Komisja zamierza zrobić, aby wspierać konsumentów w dokonywaniu zdrowych i zrównoważonych wyborów żywieniowych?

Konsumenci mogą również sami wpływać na to, jaka żywność jest produkowana, w jaki sposób i skąd pochodzi. Obywatele domagają się zdrowej diety z żywnością pochodzącą od zdrowej planety i mają prawo do jasnych informacji umożliwiających im podejmowanie świadomych wyborów. Aby zachęcić przemysł spożywczy do oferowania zdrowych i zrównoważonych produktów spożywczych, Komisja zaproponuje wprowadzenie **obowiązkowego etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania** oraz uruchomi inicjatywy mające zachęcać do zmiany składu produktów, w tym poprzez tworzenie **profilu żywieniowych**, aby ograniczyć promowanie (przy pomocy oświadczeń żywieniowych lub zdrowotnych) żywności o wysokiej zawartości tłuszczu, cukru i soli. Komisja rozważy zaproponowanie wniosku, który rozszerzałby obowiązek wskazywania pochodzenia lub źródła niektórych produktów, przy pełnym uwzględnieniu wpływu na jednolity rynek.

Ponadto Komisja **zbadą sposoby zharmonizowania dobrowolnych twierdzeń dotyczących ekologiczności i opracuje unijne ramy zrównoważonego etykietowania żywności**, uwzględniające aspekty odżywcze, klimatyczne, środowiskowe i społeczne. Aby poprawić dostępność i cenę zrównoważonej żywności oraz promować zdrową i zrównoważoną dietę (w tym produkty ekologiczne) w szkołach i instytucjach publicznych, Komisja określi najlepszy sposób ustanowienia minimalnych obowiązkowych kryteriów w zakresie zrównoważonych zamówień na żywność.

Jednocześnie UE zintensyfikuje walkę z fałszowaniem żywności, aby zapewnić równe warunki działania podmiotom gospodarczym i wzmocnić uprawnienia organów kontrolnych i organów egzekwowania prawa.

10. W jaki sposób strategia zapewnia podjęcie działań przeciwko marnotrawieniu żywności?

Komisja będzie dążyć do zwiększenia skali działań w całej UE, mobilizując państwa członkowskie, przedsiębiorstwa sektora spożywczego i społeczeństwo obywatelskie, w szczególności poprzez prace [Unijnej Platformy ds. Strat i Marnotrawienia Żywności](#), oraz zachęcając do wdrażania swoich [zaleceń dotyczących działań](#) podejmowanych przez wszystkie podmioty. Aby wypełnić swoje zobowiązanie do wykonania do 2030 r. zadania w ramach celu zrównoważonego rozwoju przyjętego przez ONZ, polegającego na zmniejszeniu o połowę poziomu marnotrawienia żywności na mieszkańca na poziomie detalicznym i konsumenckim, Komisja zaproponuje do 2023 r. **prawnie wiążące cele w zakresie ograniczenia marnotrawienia żywności w całej UE**. Będą one bazować na poziomie odniesienia ustalonym w wyniku pierwszego ogólnounijnego monitorowania poziomów marnotrawienia żywności, mierzonych zgodnie ze wspólną [unijną metodologią](#). Komisja rozważy dalsze możliwości włączenia kwestii utraty żywności i zapobiegania marnotrawieniu do innych obszarów polityki UE oraz podjęcie działania na rzecz wzmocnienia bazy dowodowej w odniesieniu do działań w zakresie zapobiegania marnotrawieniu żywności.

11. W jaki sposób strategia będzie wspierać globalną transformację w kierunku zrównoważonych systemów żywnościowych?

UE jest zdecydowana dawać przykład, jeśli chodzi o transformację w kierunku zrównoważonych systemów żywnościowych, nie tylko w obrębie swoich granic, ale również na zewnątrz. W ramach

współpracy międzynarodowej, dwustronnej i wielostronnej UE będzie propagować bardziej zrównoważone praktyki w zakresie rolnictwa i rybołówstwa, ograniczanie wylesiania, zwiększanie różnorodności biologicznej oraz poprawę bezpieczeństwa żywnościowego i wyników w zakresie żywienia. Komisja uwzględni priorytety ustalone w strategii „od pola do stołu” w **wytycznych dotyczących programowania na potrzeby współpracy z państwami trzecimi** w latach 2021–2027. **Dwustronne umowy handlowe** UE oferują również możliwości wspierania norm środowiskowych UE w państwach trzecich, w uzupełnieniu norm bezpieczeństwa żywności. Wiele umów dwustronnych już zawiera rozdziały dotyczące handlu i zrównoważonego rozwoju oraz handlu i środowiska. Niektóre zawierają postanowienia dotyczące takich dziedzin jak dobrostan zwierząt podczas uboju lub stosowanie środków przeciwdrobnoustrojowych. Komisja będzie rozwijać **sojusze ekologiczne** w ramach zrównoważonych systemów żywnościowych w odpowiedzi na różne wyzwania stojące przed różnymi częściami świata oraz będzie dążyć do osiągnięcia ambitnych celów politycznych na szczycie ONZ dotyczącym systemów żywnościowych w 2021 r. Ponadto Komisja zaproponuje **ustanowienie ram prawnych dotyczących zrównoważonych systemów żywnościowych**, w połączeniu z etykietowaniem lub innymi zachętami, co może przyczynić się do podniesienia standardów zrównoważoności, tak aby stały się one normą w odniesieniu do wszystkich produktów spożywczych wprowadzanych do obrotu w UE.

QANDA/20/885

Kontakty z mediami:

[Vivian LOONELA](#) (+32 2 296 67 12)

[Lynn RIETDORF](#) (+32 2 297 49 59)

Zapytania od obywateli: Serwis [Europe Direct](#) – tel. [[00 800 67 89 10 11](#)] lub [e-mail](#)